

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. lapkričio 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Socialinė politika — Direktyva 2000/78/EB — Vienodas požiūris užimtumo ir profesinėje srityje — 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas — 6 straipsnio 1 dalis — Diskriminacija dėl amžiaus — Nacionalinės teisės norma, pagal kurią atsižvelgimas į iki sueinant 18 metų įgytus mokymosi ir darbo laikotarpius nustatant darbo užmokestį susiejamas su perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimu — Pateisinimas — Tinkamumas pasiekti nustatytą tikslą — Galimybė ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimą“

Byloje C-530/13

dėl *Verwaltungsgerichtshof* (Austrija) 2013 m. rugsėjo 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2013 m. spalio 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Leopold Schmitzer

prieš

Bundesministerin für Inneres

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuriį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Vajda, S. Rodin ir K. Jürimäe, teisėjai A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, A. Arabadjiev (pranešėjas), M. Safjan ir F. Biltgen,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir D. Martin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 straipsnio ir 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 79), 2 straipsnio, 6 straipsnio 1 dalies ir 16 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas susijęs su L. Schmitzer ir *Bundesministerin für Inneres* (vidaus reikalų ministrė) ginču dėl valstybės tarnybos atlyginimų sistemos, kurią Austrijos įstatymų leidėjas priėmė siekdamas nutraukti diskriminaciją dėl amžiaus, teisėtumo.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2000/78

- 3 Remiantis Direktyvos 2000/78 1 straipsniu, „šios direktyvos tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą“.

- 4 Šios direktyvos 2 straipsnyje nurodyta:

„1. Šioje direktyvoje „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad dėl kurios nors iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje:

- a) tiesioginė diskriminacija yra akivaizdi tada, kai dėl bet kurios iš 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai nei panašioje situacijoje yra, buvo ar galėjo būti elgiamasi su kitu asmeniu;

<...>“

- 5 Remiantis minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies c punktu, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, kiek tai susiję visų pirma su įdarbinimu ir darbo sąlygomis, įskaitant atlyginimą.

- 6 Direktyvos 2000/78 6 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Nepaisydamos 2 straipsnio 2 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėtas tikslas, įskaitant teisėtos [teisėtus] užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Toks skirtingas poveikis [požiūris], be kitų dalykų, gali apimti:

- a) specialių sąlygų nustatymą siekiant įsidarbinti ir profesinio mokymo, įdarbinimui ir darbui, įskaitant atleidimą [atleidimo] iš darbo ir apmokėjimo sąlygas, jaunimui, pagyvenusio amžiaus asmenims ir už priežiūrą atsakingiems asmenims, siekiant skatinti jų profesinę integraciją ir užtikrinti jų apsaugą;

b) minimalaus amžiaus, profesinės patirties ar darbo stažo nustatymą siekiant įsidarbinti arba gauti tam tikrų su darbu susijusių privilegijų;

<...>“

7 Šios direktyvos 9 straipsnio „Teisių apsauga“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad šioje direktyvoje numatytoms pareigoms vykdyti visiems asmenims, manantiems, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, būtų prieinamos teismo ir (arba) administracinės procedūros, įskaitant, kai jos mano, kad yra būtina, taikinimo procedūrą, net pasibaigus tariamai diskriminuojantiems santykiams.“

8 Remiantis Direktyvos 2000/78 16 straipsniu „Laikymasis“:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

<...>

b) būtų panaikintos, paskelbtos negaliojančiomis arba iš dalies pakeistos visos vienodo požiūrio principui prieštaraujantios nuostatos, kurios yra įtrauktos į individualias arba kolektyvines sutartis <...>.“

Austrijos teisės aktai

Iki Reformos įstatymo galiojusi sistema

9 Iki pakeitimo atgaline data 2010 m. rugpjūčio 30 d. Federaliniu įstatymu, iš dalies keičiančiu 1979 m. Įstatymą dėl valstybės tarnautojų tarnybos nuostatų, 1956 m. Valstybės tarnautojų darbo užmokesčio įstatymą, 1948 m. Sutartininkų įstatymą ir Įstatymą dėl teisėjų ir prokurorų statuso ir funkcijų (*BGBI. I, 82/2010*), taikytinu nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2010 m. rugpjūčio 30 d. (toliau – Reformos įstatymas), galiojusios redakcijos 1956 m. Darbo užmokesčio įstatymo (*Gehaltsgesetz 1956, BGBI. 54/1956*, toliau – *GehG*) 8 straipsnyje buvo numatyta bendra perkėlimo į aukštesnę pakopą kas dvejus metus taisyklė.

10 2003 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos *GehG*, iš dalies pakeisto 2002 m. Įstatymu dėl valstybės tarnybos pertvarkymo (*Deregulierungsgesetz-Öffentlicher Dienst 2002, BGBI. I, 119/2002*), 12 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta:

„Išskyrus laikotarpius, kuriuos asmuo išdirbo prieš jam sueinant 18 metų, ir atsižvelgiant į 4–8 dalyse nurodytus apribojimus, atskaitos data, į kurią reikia atsižvelgti perkeliant į aukštesnę pakopą, apskaičiuojama prie įdarbinimo dienos pridendant:

1) visus 2 dalyje nurodytus laikotarpius;

2) kitus laikotarpius:

a) kurie atitinka 3 arba 3a dalies reikalavimus – atsižvelgiama į visus laikotarpius;

b) kurie neatitinka 3 arba 3a dalies reikalavimų, jeigu bendra tų laikotarpių trukmė neviršija trejų metų – atsižvelgiama į pusę šių laikotarpių trukmės.“

Reformos įstatymas

- 11 Reformos įstatymu siekta suderinti federalines laikotarpių, išdirbtų prieš pradėdant dirbti valstybės tarnyboje, įskaitymo taisykles su Direktyva 2000/78, kaip ją išaiškino Teisingumo Teismas Sprendime *Hütter* (C-88/08, EU:C:2009:381); jame jis pripažino, kad su Direktyvos 2000/78 1, 2 ir 6 straipsniais nesuderinami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad nebūtų sudarytos mažiau palankios sąlygos bendrajam viduriniam mokymui, palyginti su profesiniu mokymu, ir būtų skatinama jaunų praktikantų integracija į darbo rinką, prieš sueinant 18 metų išdirbti laikotarpiai neįskaitomi nustatant pakopą, prie kurios priskiriami valstybės narės valstybės tarnyboje pagal sutartį dirbantys tarnautojai.
- 12 Šiuo įstatymu atgaline data nuo 2004 m. sausio 1 d. buvo iš dalies pakeisti visų pirma *GehG* 8 ir 12 straipsniai.
- 13 Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 8 straipsnio „Perkėlimas į aukštesnę pakopą“ 1 dalis suformuluota taip:

„Perkėlimą į aukštesnę pakopą lemia atskaitos data. Jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip, perkelti į antrąją kiekvienos kategorijos pakopą būtinas penkerių metų laikotarpis, o perkelti į kitas pakopas – dvejų metų laikotarpis.“

- 14 Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 12 straipsnyje „Perkėlimo į aukštesnę pakopą atskaitos data“ numatyta:

„(1) Atsižvelgiant į 4–8 dalyse nurodytus apribojimus, atskaitos data, į kurią reikia atsižvelgti perkeliant į aukštesnę pakopą, apskaičiuojama prie įdarbinimo dienos pridėdant laikotarpius po birželio 30 d. tų metų, kuriais po priėmimo į pirmąją mokymosi pakopą mokykloje buvo ar būtų buvę prasimokyti devyneri metai:

1. visus 2 dalyje nurodytus laikotarpius;
2. kitus laikotarpius:
 - a) kurie atitinka 3 arba 3a dalies reikalavimus – atsižvelgiama į visus laikotarpius,
 - b) kurie neatitinka 3 arba 3a dalies reikalavimų:
 - aa) atsižvelgiama į visus laikotarpius, jeigu tų laikotarpių trukmė neviršija trejų metų; ir
 - bb) atsižvelgiama į pusę šių laikotarpių trukmės, kiek tai susiję su laikotarpiais, buvusiais per papildomus trejus metus.

<...>

(3) Siekiant apsaugoti viešąjį interesą, gali būti atsižvelgta į visus 1 dalies 2 punkte nurodytus laikotarpius, kuriais valstybės tarnautojas užsiėmė veikla arba studijavo, jeigu ši veikla arba studijos tarnybai turi ypatingos reikšmės. <...>

<...>“

15 Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 113 straipsnio 10–12 dalyse numatyta:

„(10) Atskaitos data, į kurią reikia atsižvelgti perkeliant į aukštesnę pakopą, ir iš to išplaukianti pozicija darbo užmokesčio lentelėje, pagal [Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG*] 8 ir 12 straipsnius gali būti perskaiciuotos tik pateikus atitinkamą prašymą ir tik tuomet, jei esama pozicija darbo užmokesčio lentelėje nustatyta pagal atskaitos datą. Prašymą taip pat gali pateikti asmenys, gaunantys periodines išmokas pagal 1965 m. Pensijų įstatymą.

(11) Asmenims, kurie nepateikia 10 ir 12 dalis atitinkančio prašymo arba kuriems atskaitos data pagal 10 dalį neturi būti perskaiciuota:

1) toliau taikomas 2003 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos [*GehG*] 8 straipsnis ir 12 straipsnio 1 dalis <...>

<...>

(12) 10 dalyje nurodyti prašymai turi būti pateikiami naudojant formuliarą, kurį nutarimu nustatys federalinis kancleris. Teisę pateikti prašymą turintys asmenys, kurie prieš paskelbiant [Reformos įstatymą] buvo paprašę iš naujo perskaiciuoti jų atskaitos datą arba poziciją darbo užmokesčio lentelėje, remdamiesi prieš jų įdarbinimą valstybės tarnyboje buvusiais laikotarpiais, kuriuos jie išdirbo prieš sueinant 18 metų, arba asmenys, kurie buvo paprašę tuo pagrindu patikslinti atlyginimą, turi pateikti naują prašymą naudodami minėtą formuliarą <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 L. Schmitzer yra *Bundesministerium für Inneres* (Federalinė vidaus reikalų ministerija) tarnautojas. 2013 m. sausio 22 d. jis pateikė prašymą persvarstyti atskaitos datą, į kurią atsižvelgiama perkeliant į aukštesnę pakopą, kad būtų paisoma taikytinuose nacionalinės teisės aktuose nurodytų mokymosi ir darbo laikotarpių, įgytų iki jam sueinant 18 metų. Nors pagal jo įdarbinimo metu galiojusius teisės aktus šių laikotarpių įskaiciuoti nebuvo galima, pagal Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 113 straipsnį nuo šiol tai leidžiama.
- 17 2013 m. sausio 28 d. sprendimu *Bundesministerin für Inneres*, vadovaudamasi L. Schmitzer prašymu, nustatė naują atskaitos datą – 1975 m. liepos 1 d. To sprendimo motyvuose nurodyta, kad L. Schmitzer darbo užmokesčio sistemai taip pat taikomas Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 8 straipsnis, kuriuo perkélimas į antrąją pakopą susiejamas su penkerių metų darbu pirmojoje pakopoje.
- 18 2013 m. vasario 26 d. L. Schmitzer pateikė prašymą persvarstyti jo poziciją darbo užmokesčio lentelėje pagal iki Reformos įstatymo buvusios redakcijos *GehG* 8 straipsnį, kad jam galėtų būti taikomas perkélimas į aukštesnę pakopą kas dvejus metus, skaičiuojant nuo minėtos atskaitos datos.
- 19 2013 m. balandžio 4 d. *Bundesministerin für Inneres* atmetė šį prašymą.
- 20 Tą sprendimą L. Schmitzer apskundė *Verwaltungsgerichtshof* (Administracinis teismas). Tam teismui kyla klausimas, ar įstatymo pakeitime, kuriame numatytas naujas nediskriminacinis atskaitos datos, į kurią reikia atsižvelgti perkeliant valstybės tarnautojus į aukštesnę pakopą, nustatymo būdas, tuo pačiu metu gali būti numatyta prailginti laikotarpių, kuriuos reikia išdirbti, kad pasikeistų pakopa, trukmė. Minėtam teismui kyla abejonių dėl tokio prailginimo atitikties Sąjungos teisei, nes tai taikoma tik valstybės tarnautojams, kurie prašo persvarstyti atskaitos datą, į kurią atsižvelgiama juos perkeliant į aukštesnę pakopą, ir jų poziciją darbo užmokesčio lentelėje, ir netaikoma tiems, kurie tokio prašymo nepateikia, ir tiems, kuriems šios datos pakeitimas neturi reikšmės.

21 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar, neatsižvelgiant į [Chartijos] 52 straipsnio 1 dalį ir [Direktyvos 2000/78] 6 straipsnį, tiesioginis skirtingas požiūris dėl amžiaus, kaip tai suprantama pagal Chartijos 21 straipsnį ir [šios direktyvos] 2 straipsnio 1 dalį ir 2 dalies a punktą, yra tuomet, kai dėl įvestos nediskriminacinės naujai priimtų tarnautojų perkėlimo į aukštesnę pakopą sistemos anksčiau priimtas tarnautojas, diskriminuotas dėl anksčiau galiojusių teisės aktų, pagal kuriuos, sprendžiant perkėlimo į aukštesnę pakopą klausimą, nebuvo leidžiama atsižvelgti į iki sueinant 18 metų buvusius laikotarpius, gali prašyti leisti pasirinkti naująją sistemą, ir taip jam gali būti apskaičiuota nediskriminacinė perkėlimo į aukštesnę pakopą atskaitos data, tačiau patenkinus jo prašymą jo pozicija darbo užmokesčio lentelėje (taigi ir darbo užmokestis, į kurią jis turi teisę) dėl to, kad pagal naująją sistemą numatytas lėtesnis perkėlimo į aukštesnes pakopas ritmas, nepaisant palankesnės jam perkelti į aukštesnę pakopą reikšmingos atskaitos datos, nepagerėja taip, kad jis atsidurtų tokioje pačioje pozicijoje darbo užmokesčio lentelėje kaip pagal anksčiau galiojusius teisės aktus diskriminuojant privilegijuotas anksčiau priimtas tarnautojas (kuris panašius laikotarpius įgijo ne iki jam sueinant 18 metų, o po to, t. y. laikotarpius, į kuriuos jo naudai jau buvo atsižvelgta pagal anksčiau galiojusius teisės aktus), kuris neturi prievolės pasirinkti naujosios sistemos?
2. Jeigu atsakymas būtų teigiamas: ar tuo atveju, jei nėra pateisinimo, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 2000/78 6 straipsnį (šiuo atžvilgiu visų pirma žr. trečiąjį klausimą), tarnautojas per procedūrą dėl jo pakopos darbo užmokesčio lentelėje nustatymo tiesioginiu Chartijos 21 straipsnio ir [šios direktyvos] 2 straipsnio veikimu gali remtis ir tuomet, jeigu jam jau prieš tai, pateikus atitinkamą prašymą, buvo nustatyta palankesnė atskaitos data, skirta jo perkėlimui į aukštesnes pakopas apskaičiuoti pagal naująją sistemą?
3. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas: ar dėl įvestos nediskriminacinės naujai priimtiems tarnautojams taikomos sistemos išliekantis skirstymas, kaip jis suprantamas pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį ir [minėtos direktyvos] 6 straipsnį ir kiek tai susiję su pozicija darbo užmokesčio lentelėje, į naujosios sistemos nepasirenkančius privilegijuotus anksčiau priimtus tarnautojus ir, nepaisant perėjimo į naująją sistemą, toliau diskriminuojamus anksčiau priimtus tarnautojus, kaip pereinamojo laikotarpio reiškinys pateisinamas administravimo ekonomijos, įgytų teisių išsaugojimo ir teisėtų lūkesčių apsaugos priežastimis, net jei:
 - a) reglamentuodamas perkėlimo į aukštesnes pakopas sistemą nacionalinis įstatymų leidėjas neprivalo gauti socialinių partnerių pritarimo ir tik neturi peržengti Pagrindiniame įstatyme nustatytų teisėtų lūkesčių apsaugos, kuria nereikalaujama visiškai išsaugoti įgytų teisių, t. y. visiškai išlaikyti ankstesnės sistemos į naująją sistemą neperėjusiems privilegijuotiems anksčiau priimtiems tarnautojams, ribų;
 - b) nacionalinis įstatymų leidėjas šiuo klausimu taip pat galėtų nustatyti vienodas sąlygas anksčiau priimtiems tarnautojams, iki šiol diskriminuojamiems anksčiau priimtiems tarnautojams įskaitydamas ir prieš jiems sueinant 18 metų buvusius laikotarpius, ir palikdamas ankstesniasias paaukštinimo taisykles;
 - c) su tuo susijusios administracinės sąnaudos dėl tikėtino didelio prašymų skaičiaus būtų didelės, tačiau išlaidų atžvilgiu toli gražu neprilygtų diskriminuojamų tarnautojų, palyginti su privilegijuojamais tarnautojais, prarastų ir ateityje prarasių pajamų bendrai sumai;
 - d) pereinamasis laikotarpis, kuriuo išliks anksčiau priimtų tarnautojų diskriminacija, tęsis kelis dešimtmečius ir tai labai ilgą laiką (dėl bendro naujų tarnautojų priėmimo į valstybės tarnybą sustabdymo) darys poveikį didžiajai visų tarnautojų daliai;

- e) sistema buvo nustatyta atgaline data ir toks nustatymas tarnautojo nenaudai pakeitė, atsižvelgiant į Sąjungos teisės taikymo viršenybę, bet kuriuo atveju nuo 2004 m. sausio 1 d. iki 2010 m. rugpjūčio 30 d. tarnautojui taikytinus palankesnius teisės aktus, kuriuos taikyti jo atvejui tarnautojas paprašė dar prieš paskelbiant Reformos įstatymą?
4. Jei atsakymas į pirmąjį ir antrąjį klausimą būtų neigiamas arba jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas:
- a) Ar įstatymo norma, pagal kurią darbo laikotarpiais karjeros pradžioje numatytas ilgesnis perkėlimo į aukštesnę pakopą terminas, todėl apsunkinamas perkėlimas į paskesnę pakopą darbo užmokesčio lentelėje, yra netiesioginė diskriminacija dėl amžiaus?
- b) Jei atsakymas būtų teigiamas: ar tokia norma, atsižvelgiant į nedidelę profesinę patirtį karjeros pradžioje, yra proporcinga ir būtina?
5. Jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų teigiamas:
- a) Ar įstatymo norma, pagal kurią „kiti laikotarpiai“, net jeigu jie nebuvo skirti mokytis mokykloje arba profesinei patirčiai įgyti, iki 3 metų įskaitomi visiškai, o iki kitų 3 metų – pusė jų, yra diskriminacija dėl amžiaus?
- b) Jei atsakymas būtų teigiamas: ar ji pateisinama siekiant išvengti tų tarnautojų (akivaizdu, ir naujai priimtų tarnautojų), kurie iki jiems sueinant 18 metų neįgijo laikotarpį, į kuriuos gali būti atsižvelgiama perkeliant į aukštesnę pakopą, pozicijos darbo užmokesčio lentelėje pabloginimo, nors į kitus laikotarpius, įgytus po to, kai suėjo 18 metų, tai pat gali būti atsižvelgiama?
6. Teigiamai atsakius į ketvirtojo klausimo a dalį ir neigiamai atsakius į ketvirtojo klausimo b dalį ir kartu teigiamai atsakius į trečiąjį klausimą arba teigiamai atsakius į penktojo klausimo a dalį ir neigiamai atsakius į penktojo klausimo b dalį:

Ar tuomet esantys diskriminuojantys naujosios sistemos požymiai reiškia, kad anksčiau priimtų tarnautojų diskriminacija nebepateisinama kaip pereinamojo laikotarpio reiškinys?“

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 22 Prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Chartijos 21 straipsnyje įtvirtintą ir Direktyvoje 2000/78 sukonkretintą nediskriminavimo dėl amžiaus principą.
- 23 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, valstybės narės, priimdamos į Direktyvos 2000/78, sukonkretinančios nediskriminavimo dėl amžiaus principą užimtumo ir profesinėje srityje, taikymo sritį patenkančias priemones, turi veikti laikydamosi šios direktyvos (šiuo klausimu žr. sprendimų *Prigge ir kt.*, C-447/09, EU:C:2011:573, 48 punktą ir *Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt*, C-132/11, EU:C:2012:329, 22 punktą).
- 24 Šiomis sąlygomis klausimus, pateiktus sprendžiant tokį privataus asmens ir nacionalinės administracijos ginčą, kaip pagrindinėje byloje, reikia nagrinėti vien atsižvelgiant į Direktyvą 2000/78.

Dėl pirmojo ir trečiojo klausimų

- 25 Pirmuoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas bei 6 straipsnio 1 dalis aiškintini taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią, siekiant nutraukti diskriminavimą dėl amžiaus, atsižvelgiama į iki sueinant 18 metų įgytus mokymosi ir darbo laikotarpius, bet tuo pačiu metu tarnautojams, kurie patyrė šią diskriminaciją, nustatomas trejais metais ilgesnis laikotarpis, būtinas tam, kad jie galėtų būti perkelti iš pirmosios į antrąją kiekvienos darbuotojų ir darbo užmokesčio kategorijos pakopą.
- 26 Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar nagrinėjamos teisės normose įtvirtintas skirtingas požiūris dėl amžiaus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalį. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, jog, kaip nurodyta šioje nuostatoje, „vienodo požiūrio principas“ reiškia, kad nėra jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl kurios nors iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių. Minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkte paaiškinta, kad pagal šio straipsnio 1 dalį tiesioginė diskriminacija yra tada, kai dėl bet kurios iš šios direktyvos 1 straipsnyje nurodytų priežasčių su vienu asmeniu elgiamasi mažiau palankiai, nei panašioje situacijoje elgiamasi su kitu asmeniu.
- 27 Pagrindinėje byloje šiam palyginimui reikšmingos asmenų kategorijos yra, viena vertus, tarnautojai, kurie profesinę patirtį, nors iš dalies, įgijo prieš tai, kai jiems suėjo 18 metų (toliau – pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojami tarnautojai), ir, kita vertus, tarnautojai, kurie tokio paties pobūdžio ir panašios trukmės profesinę patirtį įgijo sulaukę šio amžiaus (toliau – pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojami tarnautojai).
- 28 Priešingai, nei tvirtina Austrijos vyriausybė, tai, kad kai kurie tarnautojai atsisakė remtis Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 12 straipsnio 1 dalimi ir dėl to jiems toliau taikoma iki šio įstatymo galiojusi sistema, negali turėti įtakos šių kategorijų tinkamumui minėto palyginimo tikslais.
- 29 Kiek tai susiję su skirtingo požiūrio į šias dvi tarnautojų kategorijas egzistavimu, pažymėtina, kad iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, jog, priėmus Sprendimą *Hütter* (EU:C:2009:381), Austrijos įstatymų leidėjas Reformos įstatymu pakeitė *GehG* 12 straipsnio 1 dalies tekstą ir nustatė tokią darbo užmokesčio ir perkėlimo į aukštesnes pakopas sistemą, kuri, siekiant nustatyti perkėlimo į aukštesnę pakopą atskaitos datą, leidžia atsižvelgti į visą darbuotojų patirtį, nesvarbu, ar ji įgyta prieš sueinant 18 metų, ar vėliau. Kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atskaitos data nuo šiol nustatoma nediskriminuojant dėl amžiaus.
- 30 Vis dėlto reikia išnagrinėti, ar pagal Reformos įstatymą dviem atitinkamoms tarnautojų kategorijoms ir toliau taikomas skirtingas požiūris.
- 31 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams, kurie remdamiesi Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 113 straipsnio 10 dalimi, reikalauja, kad būtų atsižvelgta į iki jų aštuonioliktojo gimtadienio buvusius laikotarpius, taikoma tuo pačiu įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 8 straipsnio 1 dalis, kurioje perkėlimas iš pirmosios į antrąją pakopą numatytas tik po penkerių metų laikotarpio, o prieš šį įstatymą galiojusioje sistemoje toks perkėlimas buvo numatytas pasibaigus dvejų metų laikotarpiui.
- 32 Tačiau, remiantis Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 113 straipsnio 11 dalimi, atskaitos data, į kurią reikia atsižvelgti perkeliant pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamus tarnautojus į aukštesnę pakopą, perskaičiuojama tik pateikus prašymą, o tai daryti, kaip tvirtina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tarnautojai neturi jokios priežasties. Todėl jiems nebus trejais metais prailgintas laikotarpis, būtinas perkelti iš pirmosios į antrąją pakopą, priešingai, nei pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams, kurie pateikė tokį prašymą.

- 33 Taigi, priimdamas Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 8 straipsnio 1 dalį, Austrijos įstatymų leidėjas įtvirtino nuostatą, pagal kurią ir toliau taikomas skirtingas požiūris pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams ir pagal šią sistemą privilegijuojamiems tarnautojams, kiek tai susiję su jų pozicija darbo užmokesčio lentelėje ir atitinkamu darbo užmokesčiu.
- 34 Taip nacionalinės teisės norma ne tik neutralizuoja iš atsižvelgimo į mokymosi ir darbo laikotarpius, įgytus iki sueinant 18 metų, kylančią naudą, bet dėl jos mažiau palankioje padėtyje atsiduria tik pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojami tarnautojai, nes perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimas gali būti taikomas tik jiems. Todėl nepalankus prieš Reformos įstatymą galiojusios sistemos poveikis šių tarnautojų atžvilgiu nebuvo visiškai sustabdytas.
- 35 Kadangi laikotarpis, būtinas perkelti iš pirmosios į antrąją pakopą, trejais metais prailginamas tik tarnautojams, įgijusiems laikotarpius iki jiems sueinant 18 metų, konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje nacionalinės teisės normoje įtvirtintas amžiaus kriterijumi tiesiogiai grindžiamas skirtingas požiūris, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 2 dalies a punktą.
- 36 Toliau reikia išnagrinėti, ar šis skirtingas požiūris gali būti pateisintas.
- 37 Iš tiesų Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje paaiškinta, kad valstybės narės gali numatyti, jog skirtingas požiūris dėl amžiaus nėra diskriminacija, jei pagal nacionalinę teisę jį objektyviai ir tinkamai pateisina teisėti tikslai, įskaitant teisėtus užimtumo politikos, darbo rinkos ir profesinio mokymo tikslus, o šių tikslų siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.
- 38 Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad valstybės narės turi didelę diskreciją ne tik pasirinkti tai, kaip bus siekiama nustatyto tikslo, be kita ko, socialinės ir užimtumo politikos srityje, bet ir nustatyti šiam tikslui pasiekti tinkamas priemones (Sprendimo *Specht ir kt.*, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ir C-541/12, EU:C:2014:2005, 46 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 39 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normos visų pirma skirtos nediskriminacinei darbo užmokesčio ir perkėlimo į aukštesnes pakopas sistemai nustatyti. Vadovaujantis Reformos įstatymu, taisyklėmis, kuriomis atskaitos datų peržiūra susiejama su kiekvieno suinteresuotojo asmens prašymu, ir taisyklėmis, susijusiomis su perkėlimo į aukštesnes pakopas terminų prailginimu, siekiama administravimo ekonomijos, įgytų teisių paisymo ir teisėtų lūkesčių apsaugos tikslų.
- 40 Be to, Austrijos vyriausybė pažymi, kad priimti Reformos įstatymą paskatino biudžetiniai sumetimai.
- 41 Kalbant apie pagrindinėje byloje nagrinėjamomis teisės normomis siekiamą subalansuoto biudžeto tikslą, primintina, kad pagal Sąjungos teisę valstybėms narėms, greta politinių, socialinių ar demografinių veiksnių, nedraudžiama atsižvelgti į su biudžetu susijusius veiksnius, jeigu jos tai darydamos pirmiausia laikosi bendrojo diskriminacijos dėl amžiaus draudimo principo. Nors šiuo atžvilgiu su biudžetu susiję veiksniai gali būti pagrindas valstybei narei renkantis socialinę politiką ir daryti įtaką priemonių, kurias ji nori priimti, pobūdžiui arba mastui, vien tokie veiksniai negali būti teisėtas tikslas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/78 6 straipsnio 1 dalį (Sprendimo *Fuchs ir Köhler*, C-159/10 ir C-160/10, EU:C:2011:508, 73 ir 74 punktai). Taip yra ir administracinio pobūdžio veiksnių, kuriuos mini prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atveju.
- 42 Kalbant apie pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamų tarnautojų įgytų teisių paisymą ir teisėtų lūkesčių apsaugą, kiek tai susiję su jų darbo užmokesčiu, pažymėtina, kad tai yra teisėti užimtumo politikos ir darbo rinkos tikslai, pereinamuoju laikotarpiu galintys pateisinti ankstesnių atlyginimų, taigi ir amžiaus kriterijumi grindžiamos diskriminacinės sistemos, palikimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Hennigs ir Mai*, C-297/10 ir C-298/10, EU:C:2011:560, 90 ir 92 punktus).

- 43 Kadangi nagrinėjama atveju Reformos įstatymu iš dalies pakeisto *GehG* 113 straipsnio 11 dalyje numatyta, kad asmenų, kurie nepateikia prašymo persvarstyti jų atskaitos datą perkėlimo į aukštesnes pakopas tikslais, arba asmenų, kuriems ši data neturi būti perskaičiuojama, atveju 2003 m. gruodžio 31 d. galiojusios redakcijos *GehG* 8 ir 12 straipsniai taikomi toliau, šios nuostatos leidžia pasiekti pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamų tarnautojų įgytų teisių išsaugojimo ir teisėtų lūkesčių apsaugos tikslus, kiek tai susiję su jų darbo užmokesčio lygio išsaugojimu. Iš tiesų jiems nebus atgaline data prailgintas perkėlimo į aukštesnę pakopą terminas.
- 44 Tačiau šie tikslai negali pateisinti priemonės, kuria galutinai paliekamas galioti, nors tik tam tikrų asmenų atžvilgiu, skirtingas požiūris dėl amžiaus, kurį diskriminacinės sistemos reforma, kurios sudėtinė dalis yra ši priemonė, siekiama pašalinti. Tokia priemonė, net jei gali užtikrinti pagal ankstesniąją sistemą privilegijuojamų tarnautojų įgytų teisių ir teisėtų lūkesčių apsaugą, negali nustatyti nediskriminacinės sistemos pagal šią ankstesniąją sistemą diskriminuojamiems tarnautojams.
- 45 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2000/78 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas bei 6 straipsnio 1 dalis aiškintini taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią, siekiant nutraukti diskriminavimą dėl amžiaus, atsižvelgiama į iki sueinant 18 metų įgytus mokymosi ir darbo laikotarpius, bet kartu tik tarnautojams, kurie patyrė šią diskriminaciją, nustatomas trejais metais ilgesnis laikotarpis, būtinas tam, kad jie galėtų būti perkelti iš pirmosios į antrąją kiekvienos darbuotojų ir darbo užmokesčio kategorijos pakopą.

Dėl antrojo klausimo

- 46 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tarnautojas, patyręs diskriminaciją dėl amžiaus, kurią lėmė atskaitos datos, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant perkėlimą į aukštesnę pakopą, nustatymo būdas, gali remtis Direktyvos 2000/78 2 straipsniu, siekdamas ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimo diskriminuojamąjį poveikį, net jei ši data jo prašymu buvo persvarstyta.
- 47 Tas teismas iš tiesų mano, kad pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamam tarnautojui gali būti atsisakoma suteikti teisę ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimo diskriminacinį poveikį motyvuojant tuo, jog ši nauja diskriminacija kyla tik dėl to, kad jis paprašė persvarstyti atskaitos datą, ir tai buvo padaryta, o tarnautojai, kurie visus laikotarpius, į kuriuos gali būti atsižvelgiama, įgijo po to, kai jiems suėjo 18 metų, nusprendė neteikti tokio prašymo, dėl to jiems nebuvo prailginti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminai.
- 48 Reikia priminti Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią teisė į vienodą požiūrį, kylanti iš nediskriminavimo dėl amžiaus principo, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2000/78 2 straipsnį, yra teisė, kuria privatus asmuo gali remtis prieš valdžios instituciją (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Römer*, C-147/08, EU:C:2011:286, 56 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 49 Šiuo atžvilgiu Direktyvos 2000/78 9 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog bet kuris asmuo, manantis, kad nukentėjo dėl diskriminavimo, gali ginti savo teises. Pagal šios direktyvos 16 straipsnį valstybės narės įpareigojamos imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų panaikintos, paskelbtos negaliojančiomis arba iš dalies pakeistos visos vienodo požiūrio principui prieštaraujančios nuostatos, kurios yra įtrauktos į individualias darbo sutartis arba kolektyvines sutartis.
- 50 Jeigu pagal ankstesniąją sistemą diskriminuojamas tarnautojas negalėtų ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimo diskriminacinio poveikio, nes paprašė persvarstyti jo atskaitos datą, į kurią atsižvelgiama perkeliant į aukštesnę pakopą, ir tai buvo padaryta, o pagal ankstesniąją sistemą

privilegijuojami tarnautojai nusprendė neteikti tokio prašymo, jis negalėtų įgyvendinti visų teisių, kurios jam priklauso pagal Direktyva 2000/78 užtikrinamą vienodo požiūrio principą, o tai prieštarautų šios direktyvos 9 ir 16 straipsniams.

- 51 Todėl, atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį ir trečiąjį klausimus, į antrąjį klausimą atsakytina, kad Direktyvos 2000/78 9 ir 16 straipsniai aiškintini taip, kad tarnautojas, patyręs diskriminaciją dėl amžiaus, kurią lėmė atskaitos datos, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant jo perkėlimą į aukštesnę pakopą, nustatymo būdas, turi galėti remtis šios direktyvos 2 straipsniu, siekdamas ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimo diskriminuojamąjį poveikį, net jei ši data jo prašymu buvo persvarstyta.

Dėl ketvirtojo–šeštojo klausimų

- 52 Ketvirtasis–šeštasis klausimai pateikti tam atvejui, jei į pirmąjį ir antrąjį klausimus būtų atsakyta neigiamai arba į trečiąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai.
- 53 Atsižvelgiant į atsakymus, pateiktus į pirmąjį–trečiąjį klausimus, į ketvirtąjį–šeštąjį klausimus atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, 2 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas bei 6 straipsnio 1 dalis aiškintini taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią, siekiant nutraukti diskriminavimą dėl amžiaus, atsižvelgiama į iki sueinant 18 metų įgytus mokymosi ir darbo laikotarpius, bet tuo pačiu metu tik tarnautojams, kurie patyrė šią diskriminaciją, nustatomas trejais metais ilgesnis laikotarpis, būtinas tam, kad jie galėtų būti perkelti iš pirmosios į antrąją kiekvienos darbuotojų ir darbo užmokesčio kategorijos pakopą.**
- Direktyvos 2000/78 9 ir 16 straipsniai aiškintini taip, kad tarnautojas, patyręs diskriminaciją dėl amžiaus, kurią lėmė atskaitos datos, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant jo perkėlimą į aukštesnę pakopą, nustatymo būdas, turi galėti remtis šios direktyvos 2 straipsniu, siekdamas ginčyti perkėlimo į aukštesnę pakopą terminų prailginimo diskriminuojamąjį poveikį, net jei ši data jo prašymu buvo persvarstyta.**

Parašai.